

Nacionalne manjine u BiH

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini sarađuje s relevantnim vlastima i partnerima civilnog društva na poboljšanju političkog, ekonomskog i socijalnog učešća 17 priznatih nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini. Ovaj rad je posebno važan u BiH, gdje su glasovi manjina i ostaju i dalje nedovoljno zastupljeni u javnom životu, posebno imajući u vidu da ustavni i politički sistem zemlje zasniva na tri konstitutivna naroda, što isključuje nacionalne manjine iz temeljnog okvira. Misija je u jedinstvenoj poziciji da unaprijedi uključivanje nacionalnih manjina s obzirom na svoj mandat, rad na terenu, stručnost i dugogodišnja partnerstva na svim nivoima vlasti i društva.

Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH¹, usvojen 2003.

godine, obavezuje Bosnu i Hercegovinu da poštuje, štiti i razvija etnički, kulturni,

jezični i vjerski identitet 17 priznatih nacionalnih manjina u BiH, čime se oslikava ustavna zaštita jednakosti i nediskriminacije i ove mjere se prevode u konkretna prava i obaveze. Ovaj ključni Zakon utvrdio je prava nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini da štite svoje kulturne, vjerske, obrazovne, socijalne, ekonomske i političke slobode, potrebe i identitete.

Misija je aktivno zagovarala i podržavala izradu i donošenje ključnog zakonodavstva, uključujući zakone o zaštiti prava

pripadnika nacionalnih manjina u Republici Srpskoj usvojenog 2004. godine, u Federaciji BiH usvojenog 2008. godine i u Brčko distriktu BiH usvojenog 2020. godine. Aktivne zagovaračke aktivnosti Misije su dovele do toga da je BiH 2010. godine ratificirala Okvirnu konvenciju Vijeća Evrope za zaštitu nacionalnih manjina i Evropsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima. Nedavno, u novembru 2022. godine, Misija je, zajedno s Vijećem Evrope, inicirala proces izmjene Zakona o nacionalnim manjinama

¹ Prema Zakonu o zaštiti prava nacionalnih manjina, nacionalna manjina je dio stanovništva, odnosno građani BiH, koji ne pripadaju nijednom od tri konstitutivna naroda, a čine je ljudi istog ili sličnog etničkog porijekla, istih ili sličnih tradicija, običaja, vjerovanja, jezika, kulture i duhovnosti, te zajedničke ili srodne istorije i drugih karakteristika.

Federacije BiH. Kako bi se osigurala provedba ovog pravnog okvira, Misija je podržala osnivanje vijeća nacionalnih manjina (VNM), kao savjetodavnih tijela, na nivou države, entiteta i Brčko distrikta BiH.

Kako mogućnost Vijeća da se uključe u kreiranje politika ostaje ograničena, Misija se posvetila aktivnom radu na unapređenju njihovih kapaciteta putem ciljanih obuka i transparentnih, nediskriminatornih institucionalnih procesa, uključujući izmjene kriterija za izbor članova vijeća nacionalnih manjina. Misija provodi zajedničko zagovaranje s VNM s ciljem rješavanja zakonodavnih praznina i povećanja uvažavanja inicijativa VNM od strane relevantnih vlasti.

Nadovezujući se na ovo, i u saradnji s Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, odgovornim za nadzor nad provedbom Zakona o nacionalnim manjinama u BiH, Misija podržava aktivnosti podizanja svijesti, zagovaranja i izgradnje kapaciteta kako bi se ojačalo učešće nacionalnih manjina u kreiranju politika.

U svom radu s nacionalnim manjinama i pitanjima koja na njih utiču, Misija se vodi standardima i obavezama OSCE-a i blisko koordinira

i sarađuje s Visokim komesarom OSCE-a za nacionalne manjine (VKNM). Na primjer, u martu 2024. godine, Misija je, zajedno s VKNM OSCE-a i Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, organizovala regionalnu konferenciju za procjenu situacije nacionalnih manjina i identifikaciju ključnih izazova i mogućnosti za njihovo uključivanje.

Romi

Misija stavlja poseban fokus na Rome-najveću i najmarginalizovaniju nacionalnu manjinu u BiH. Akcioni plan OSCE-a za poboljšanje položaja Roma i Sinta u okviru OSCE-a potvrđuje relevantne obaveze OSCE-a i poziva države učesnice da pojačaju napore kako bi se osiguralo puno učešće Roma i Sinta u društvu. Iako je BiH, kao država članica, preuzela ove obaveze, Romi u BiH se i dalje suočavaju sa sistemskom diskriminacijom u brojnim oblastima, uključujući obrazovanje, zapošljavanje, pristup socijalnoj zaštiti, zdravstvenim uslugama te stambenim i imovinskim pravima. Na primjer, uprkos nedavnim poboljšanjima, uslovi stambeni uslovi u kojim žive pripadnici romske populacije i dalje su često neadekvatni, pri čemu

mnogi žive u neformalnim naseljima bez pristupa vodi ili električnoj energiji.

Imajući ovo u vidu, Misija je zagovarala uspostavljanje Odbora za Rome kao savjetodavnog tijela Vijeća ministara BiH. Od 2002 u skladu sa dogovorom sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, da se uspostavi takav Odbor, Misija sarađuje s Odborom za Rome, podržavajući aktivnosti usmjerene na unapređenje inkluzije Roma u društvo.

Nakon što je identificirala probleme koji otežavaju punu inkluziju Roma, Misija radi na unapređenju pristupa Roma vlastima i institucijama za ljudska prava te zagovara provedbu Akcionog plana BiH za socijalnu inkluziju Roma. Ovi naponi ne samo da imaju za cilj osigurati suštinsko učešće Roma u tijelima i strukturama državnih politika, rješavanje problema u oblastima kao što su stanovanje, zdravlje, zapošljavanje i obrazovanje te borbu protiv diskriminacije i predrasuda prema Romima, nego i doprinose jačanju ukupnih zagovaračkih kapaciteta romske

U tom smislu, Misija se fokusirala na jačanje kapaciteta mladih romskih

aktivista, posebno mladih Romkinja. To je uključivalo prilagođenu obuku za romske organizacije civilnog društva i saradnju sa Romskom ženskom mrežom „Uspjeh“ o pitanjima od značaja za romske žene i djevojčice, koja se u posljednje vrijeme, 2024. i 2025. godine, fokusirala na pitanje ranih brakova. Zajedno sa mrežom „Uspjeh“, Misija je također radila na podizanju svijesti o položaju romskih žena u BiH obilježavanjem mjeseca ženskog romskog aktivizma, koji se obilježava svake godine od 8. marta, Međunarodnog dana žena, do 8. aprila, Međunarodnog dana Roma.

Misija pomaže nadležnim vlastima u razvoju mjera koje se odnose na pitanja od posebnog značaja za romsku zajednicu, kao što su preventivne akcije za rane brakove ili protokoli za sprečavanje prosjačenja djece. Pritom, Misija također pažljivo prati provedbu usvojenih lokalnih akcionih planova za Rome. Ključno je da se Misija zalaže za to da se perspektiva romskih žena i mladih odrazi u ovim strateškim dokumentima kako bi se povećao njihov utjecaj i relevantnost.

Za više informacija
skenirajte QR kod.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini
Fra Andela Zvizdovića 1, UNITIC Toranj A
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 952 100
Fax: +387 33 442 479
press.ba@osce.org
<https://bih.osce.org/>

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

